

Преглед на международната среда към м. юни 2023 г.

През м. май 2023 г. курсът на акциите на повечето световни пазари се понижи, поради несигурността около тавана на дълга в САЩ и по-слабите икономически данни от еврозоната. Продължава войната в Украйна като през м. май страната започна мащабна контраофанзива срещу Русия. Инфлацията, достигнала в много страни от началото на 2022 г. върхови точки, започна да се понижава. Президентът на Турция Реджеп Ердоган спечели нов мандат на изборите през м. май. Годишният темп на инфлация в Турция през м. май 2023 г. се понижи до 39.6%.

Еврозона

Ръстът на brutния вътрешен продукт (БВП) се забави до 1.3% през първо тримесечие на 2023 г. спрямо 1.8% през четвърто тримесечие на 2022 г.

Годишната инфлация в еврозоната се понижи до 6.1% през м. май спрямо 6.9% през м. април 2023 г., с основни компоненти индексът на храната, алкохола и тютюна, следван от този на неенергийните индустриални стоки и др.

Сезонно коригираната безработица в еврозоната (EA19) намаля слабо до 6.5% през м. април 2023 г. спрямо предходния месец. За същия период, по данни на Евростат, безработните са 11.1 млн. души, което е с 203 хил. души по-малко спрямо м. април 2022 г.

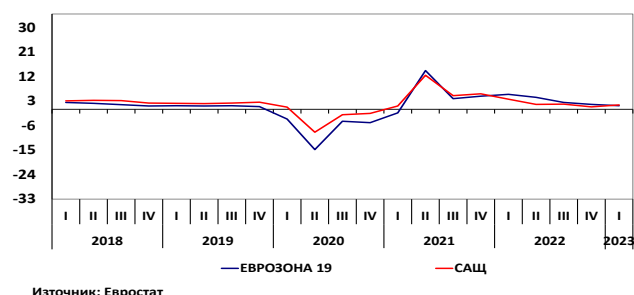
САЩ

Ръстът на БВП се ускори до 1.6% през първо тримесечие на 2023 г. спрямо 0.9% през четвърто тримесечие на 2022 г. Увеличиха се потребителските разходи, разходите на федералното и щатското правителство. Понижиха се жилищните инвестиции в дълготрайни активи и частните инвестиции в запаси.

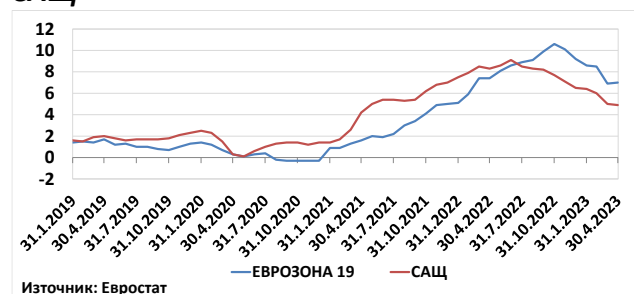
Индексът на потребителските цени спадна до 4% през м. май 2023 г. спрямо 4.9% през м. април, с водещи индексите на наемите, използваните автомобили и др.

Равнището на безработицата се повиши леко до 3.7% през м. май 2023 г. спрямо предходния месец. Броят на безработните бе 6.1 млн. души.

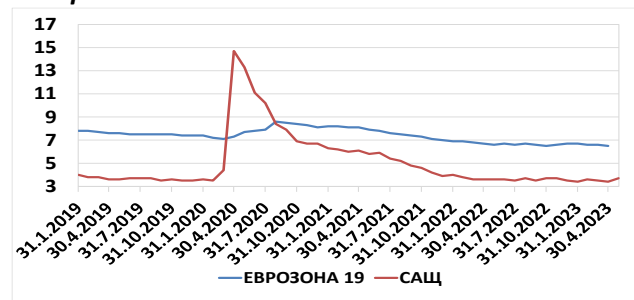
Графика 1. Реален БВП, % г/г; Еврозона(19), САЩ

Графика 2. Инфлация, % г/г; Еврозона (19), САЩ

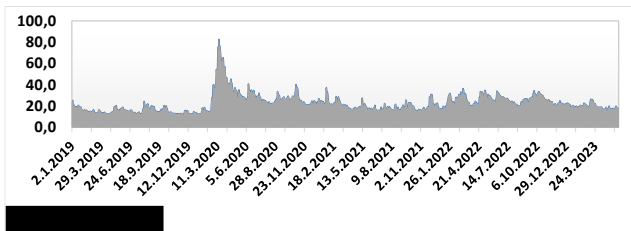

Графика 3. Безработица, %; Еврозона (19), САЩ

През м. май 2023 г. Volatility Index Futures (VIX) - индекс, който показва пазарните очаквания за волатилността в близко бъдеще, нарасна с 11.6%, до 17.9 пункта спрямо предходния месец. От началото на годината индексът се понижи с -21.7%.

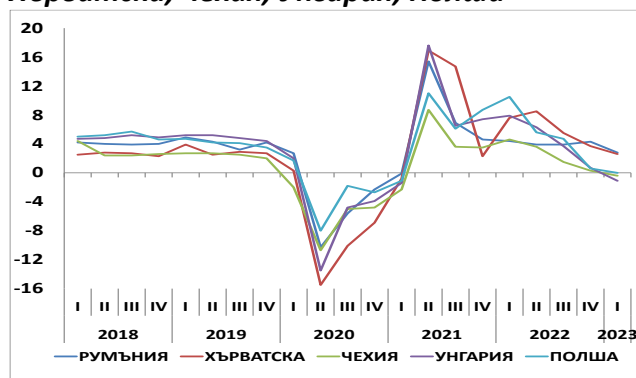
Графика 4. Volatility Index Futures (VIX) индекс

Централна и Източна Европа (ЦИЕ)

Анализирани са страните: Румъния, Хърватска, Чехия, Унгария и Полша, чието развитие на икономиките е съпоставимо с българската икономика.

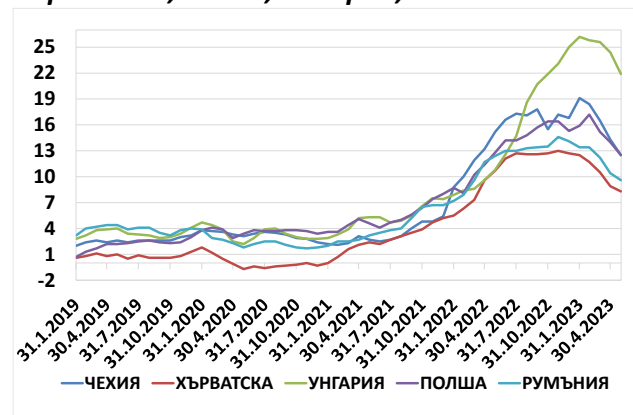
Графика 5. Реален БВП, % г/г; Румъния, Хърватска, Чехия, Унгария, Полша

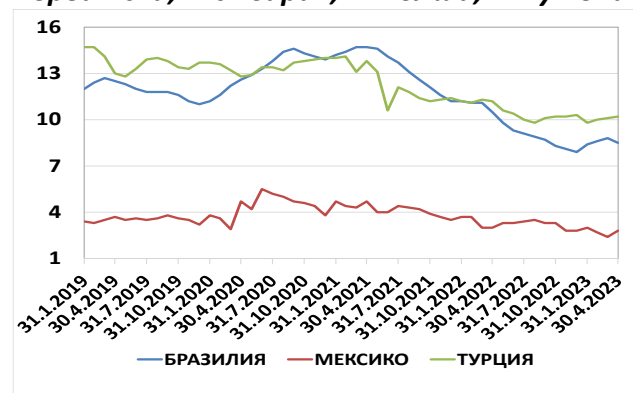
Ръстът на БВП на Румъния се забави до 2.8% през първото тримесечие на 2023 г. спрямо 4.3% през четвъртото тримесечие на 2022 г. БВП на Хърватия намаля до 2.6% през първото тримесечие на 2023 г. спрямо 3.7% през предходното. БВП на Чехия спадна до -0.4% през първото тримесечие на 2023 г. спрямо 0.3% през четвъртото тримесечие на 2022 г. Ръстът на БВП на Унгария намаля до -1.1% спрямо 0.7% за същия период. БВП на Полша спадна до 0% през първото тримесечие на 2023 г. спрямо 0.6% през предходното. Причината е забавянето на глобалната икономическа активност.

Дирекция „Анализи, жалби и реструктуриране“

Графика 6. Инфлация, % г/г; Румъния, Хърватска, Чехия, Унгария, Полша

Графика 7. Безработица, %; Чехия, Хърватска, Унгария, Полша, Румъния

Чехия: Годишният темп на инфлацията спадна до 12.5% през м. май 2023 г. спрямо 14.3% през м. април. Сезонно коригираната безработица се повиши минимално през м. април до 2.7% спрямо предходния месец.

Понижените икономически настроения и влошените данни за PMI показват по-слабата икономическа активност в страната. Правителството разкри план за икономии, предназначен да намали значителния бюджетен дефицит на страната и да реформира финансово неустойчивата пенсионна система. Планът включва мерки като повишаване на данъците върху алкохола, тютюна и хората с високи доходи; съкращения на програмите за социално подпомагане и заплатите на работниците в публичния сектор; както и увеличаване на възрастта за пенсиониране.

Хърватия: Годишният темп на инфлацията намаля до 8.3% през м. май 2023 г. спрямо

8.9% през м. април. Сезонно коригираната безработица през м. април остана без промяна на 6.5% спрямо предходния месец.

Ограниченият пазар на труда и по-ниската инфлация благоприятстват частното потребление, докато туристическия сезон стимулира износа на услуги, въпреки че затягането на паричната политика вероятно ще се отрази върху инвестициите.

Унгария: Годишният темп на инфлацията спадна до 21.9% през м. май 2023 г. спрямо 24.4% през м. април. Безработицата остана стабилна на 3.9% през м. април.

Потребителското доверие остана на негативна територия, въпреки че инфлацията се понижи, но все още влияе върху разходите на домакинствата. Бизнес настроението също е по-ниско, което се отразява негативно на инвестициите. Правителството подновява преговорите си с Европейската комисия за размразяване на една трета от 36-те млрд. евро финансиране от ЕС, предназначено за страната до 2027 г. Останалите две трети трябва да останат „замразени“ поради несъгласия относно реформите в страната.

Полша: Годишният темп на инфлацията спадна до 12.5% през м. май 2023 г. спрямо 14% през м. април. Сезонно коригираната безработица през м. април 2023 г. остана без промяна - на 2.7% спрямо предходния месец.

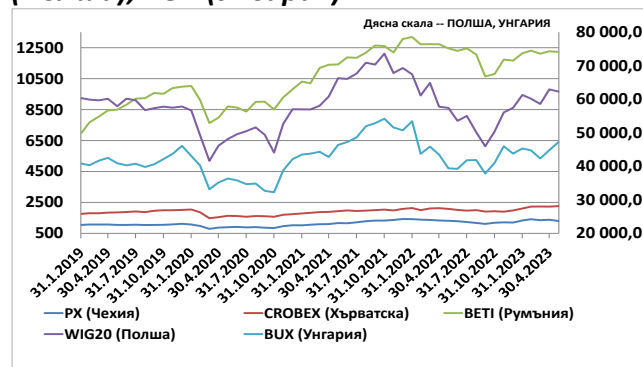
Промишленото производство спадна, но бизнес доверието нарасна, а доверието на потребителите достигна позитивна територия. Правителството одобри законопроект, предоставящ на пенсионерите постоянно годишно парично увеличение, което трябва да подкрепи потребителските разходи.

Румъния: Годишният темп на инфлацията спадна до 9.6% през м. май 2023 г. спрямо 10.4% през м. април. Сезонно коригираната безработица намаля минимално до 5.5% през м. април 2023 г. спрямо предходния месец.

Ръстът на заплатите и забавящата се инфлация подкрепят частното потребление. Въпреки това икономическите настроения се понижиха поради спад в индустрията,

услугите и търговията на дребно. Планираните от коалиционното правителство промени в кабинета бяха отложени, след като учителите излязоха на стачка през м. май, настоявайки за по-високи заплати. Досега те са отхвърлили два варианта за увеличения на заплатите, предложени от правителството.

Графика 8. Индекси – ЦИЕ, PX (Прага), CROBEX (Хърватска), BETI (Румъния), WIG20 (Полша), BUX (Унгария)

През м. май 2023 г. чешкият индекс на акции PX се понижи с -6% спрямо м. април, а полският индекс WIG20 с -1.1%. Хърватският индекс CROBEX се повиши с 1.4%, докато унгарският индекс BUX нарасна с 5.4%. Румънският индекс BETI спадна с -0.3% за същия период.

Други държави

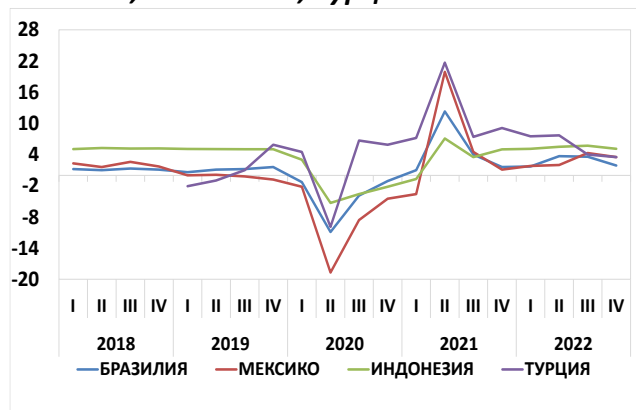
Анализирани са страните: Турция (поради съседното ѝ географско местоположение), Бразилия, Мексико, Индонезия (предвид наличието на съществени експозиции в ценни книжа на поднадзорни на КФН лица).

Турция: Годишният темп на инфлацията спадна до 39.6% през м. май 2023 г. спрямо 43.7% през м. април. Сезонно коригираната безработица през м. април 2023 г. нарасна минимално до 10.2% спрямо предходния месец.

PMI в производството се повиши, а потребителските настроения нараснаха. На 28 май президентът Ердоган спечели втория тур на изборите с 52% от гласовете. Опасенията относно посоката на икономическата

политика на страната тласнаха турската лира до най-ниското ѝ ниво за всички времена.

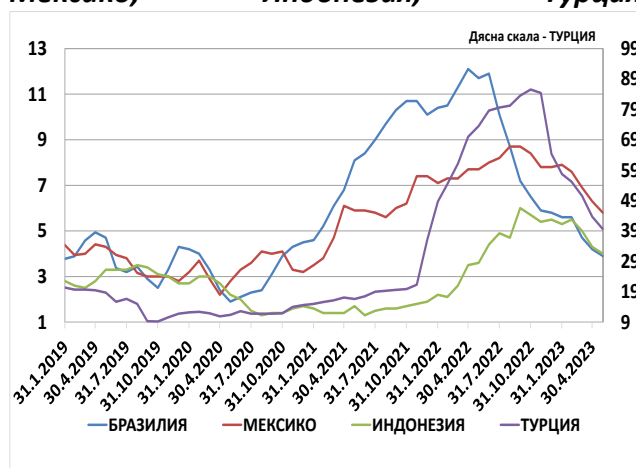
Графика 9. Реален БВП, % г/г; Бразилия, Мексико, Индонезия, Турция

* Първите данни за БВП на Турция са от първо тримесечие на 2019 г. от периода на първоначалното включване в анализа

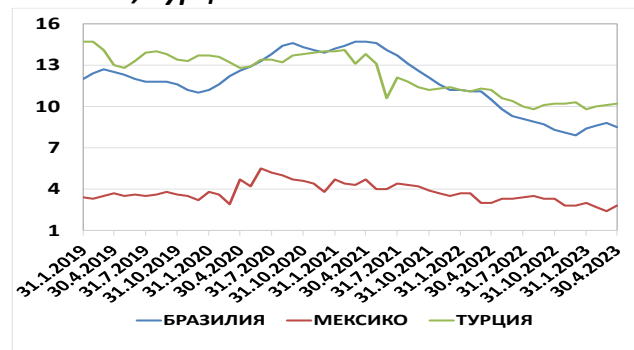
Ръстът на БВП на Бразилия се увеличи до 4% през първо тримесечие на 2023 г. спрямо 1.9% през четвърто тримесечие на 2022 г. БВП на Мексико нарасна минимално до 3.7% за същия период. Ръстът на БВП на Индонезия се повиши до 5.5% през първо тримесечие на 2023 г. спрямо 5.1% през предходното. БВП на Турция нарасна до 4% през първо тримесечие на 2023 г. спрямо 3.5% през четвърто тримесечие на 2022 г.

Графика 10. Инфлация, % г/г; Бразилия, Мексико, Индонезия, Турция

* Първите данни за инфлация на Турция са от началото на 2019 г. от периода на първоначалното включване в анализа

Графика 11. Безработица, %; Бразилия, Мексико, Турция

* Първите данни за безработица на Турция са началото на 2019 г. от периода на първоначалното включване в анализа

Бразилия: Годишният темп на инфлацията намаля до 3.9% през м. май 2023 г. спрямо 4.2% през м. април. Сезонно коригираната безработица намаля до 8.5% през м. април 2023 г. спрямо 8.8% за предходния месец.

Икономическата активност се забави, тъй като подемот в селскостопанския сектор намалява, високите лихвени проценти се отразяват на вътрешното производство, намалява и световното търсене на стоки. PMI данните показват продължаващ ръст в сектора на услугите и свиване в производството. В края на м. май долната камара на Конгреса прие ревизирана фискална рамка, насочена към балансиране на разходите с възможност за стимулиране на социалните разходи и инвестициите.

Мексико: Годишният темп на инфлацията се понижи до 5.8% през м. май 2023 г. спрямо 6.3% през м. април. Сезонно коригираната безработица се повиши до 2.8% през м. април 2023 г. спрямо 2.4% през м. март.

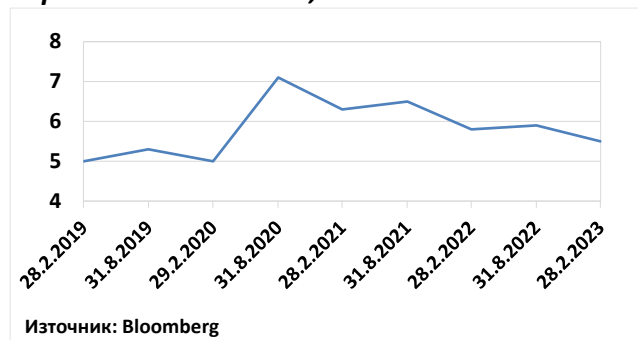
Икономическият импулс се забавя поради по-строгите финансови условия. Индексът PMI както в производствения, така и в непроизводствения сектор, намалява.

Индонезия: Годишният темп на инфлацията се понижи до 4% през м. май 2023 г. спрямо 4.3% през м. април. Сезонно коригираната безработица намаля до 5.5% през м. февруари 2023 г. спрямо 5.9% през м. август 2022 г.

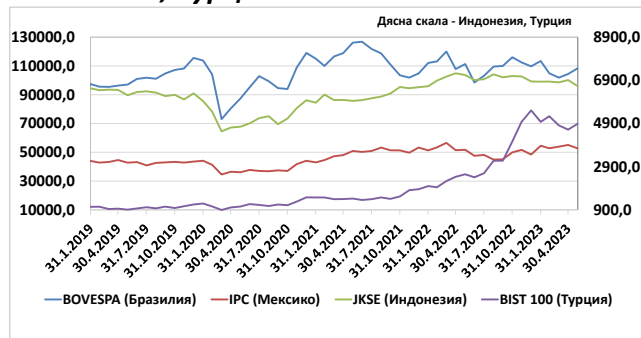
Потребителското доверие нарасна. Производственият индекс PMI също се

увеличи. Износът на стоки се сви, вследствие по-слабата глобална икономическа активност. Икономическият министър на страната обяви правила от 1 юли, изискващи износителите да задържат част от приходите си за три месеца, като правителството има за цел да увеличи вътрешното предлагане на щатски долари, като попречи на износителите да прехвърлят приходите си в чужбина.

Графика 11-1. Безработица, %, 6 месечен период на отчитане; Индонезия

Графика 12. Индекси - Бразилия, Мексико, Индонезия, Турция

* Първите данни за Турция са от началото на 2019 г. от периода на първоначално включване в анализа

През м. май 2023 г. бразилският индекс за акции Bovespa се повиши с 3.7% спрямо м. април, докато мексиканският индекс IPS спадна с -4.3%. Индонезийският индекс JKSE намалю с -4.1%. Турският BIST100 се увеличи с 5.8% за същия период.

Фактори с влияние на европейските финансови пазари

През м. май 2023 г. курсът на акциите на европейските пазари бе с разнопосочна динамика. Притесненията за глобално забавяне вследствие по-слабите

икономическите данни и несигурността около тавана на дълга на САЩ се отрази негативно на акциите, въпреки забавянето на инфлацията.

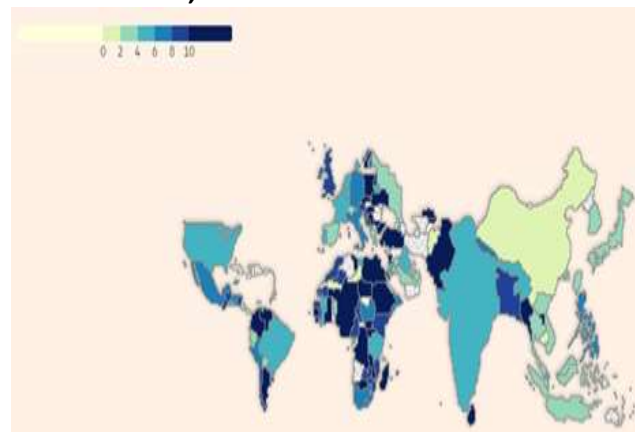
В началото на м. май ЕЦБ повиши основния лихвен процент с 0.25 пр.п. до 3.75%.

В средата на м. май банката на Англия повиши основния лихвен процент с 0.25 пр.п. до 4.5%.

Инфлация

Инфлацията, достигнала в много страни от началото на 2022 г. върхови точки, започна да се понижава. Последните данни за най-големите икономики в света все още предизвикват притеснение, тъй като ценовият натиск остава висок, а войната в Украйна продължава да поддържа цените на енергията и храните високи.

Годишна процентна промяна в индексите на потребителските цени, коригирана спрямо населението, 2023 г.

Легенда: 0%, 10%

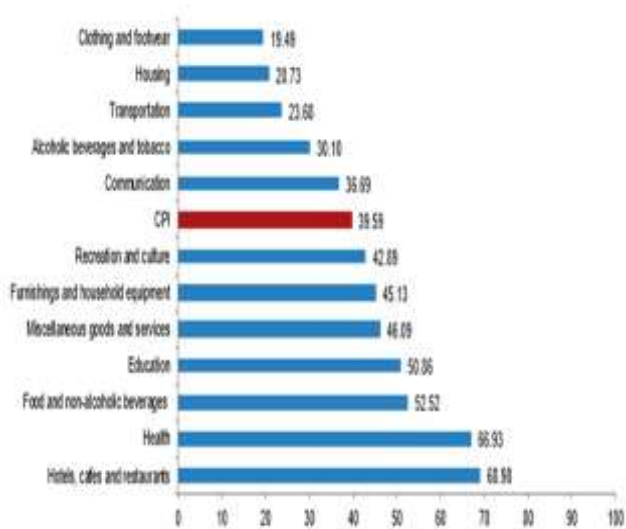
Източник: FT

Най-голяма е промяната в потребителските цени в Унгария - 24% и Полша - 15.1%, а най-малка е в Гърция и Испания - съответно 3% и 3.2%.

Турция

Високата инфлация повдига въпроси за бъдещето на икономиката в страната с над 86 млн. души население.

Инфлация на основни групи стоки в Турция - м. май 2023 г., изменение спрямо предходната година, %

Източник: Turkish statistical institute

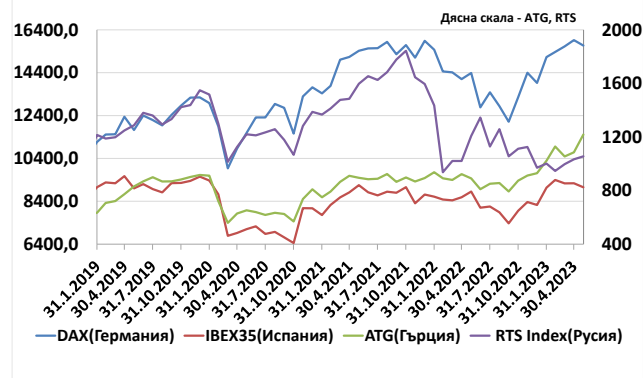
Инфлацията в Турция забави ръста си до 39.6% през м. май 2023 г. спрямо 43.7% през м. април. Цените на храната и неалкохолните напитки нараснаха с 52.5% през м. май 2023 г. спрямо същия месец през 2022 г. Увеличението при транспорта е 23.7% за същия период. Цените се повишиха заради рекордната волатилност на лирата, вследствие политиката на централната банка на страната да намалява лихвените проценти, вместо да ги повишава в условията на бързо нарастващи цени.

Финансови пазари

През м. май 2023 г., германският индекс DAX30 спадна с -1.6% спрямо предходния месец. Испанският индекс IBEX35 се понижи с -2.1%, докато гръцкият ATG нарасна с 12.3% за същия период.

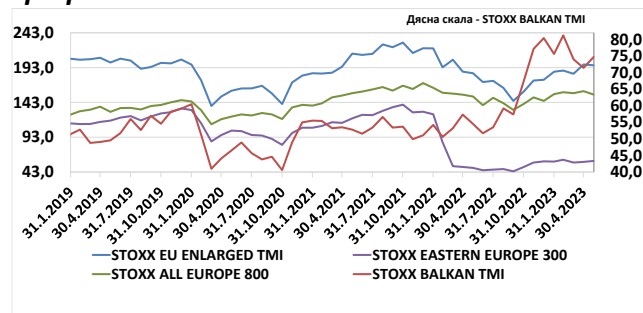
През м. май, руският борсов индекс Russia Trading System (RTS) се увеличи с 2.1% спрямо предходния месец.

Графика 13. DAX 30 (Германия), IBEX-35 (Испания), ATG (Гърция), RTS (Русия)

През м. май 2023 г., индексите на STOXX, проследяващи развитието на капиталовите пазари в Европа, бяха с разнопосочна динамика. Индексът STOXX EU Enlarged Total Market Index (TMI), отразяващ състоянието на капиталовите пазари само в страните-членки на ЕС (присъединени след 1.05.2004 г.), намаля до 196.3 б.т., което е понижение от -0.6% спрямо м. април. Индексът STOXX Balkan TMI, който обхваща 95% от пазарната капитализация на емисиите акции в Източна Европа, се повиши с 4.6% за същия период до 74.7 б.т. Индексът STOXX Eastern Europe 300, отразяващ динамиката в развиващите се държави в ЕС и Русия, се увеличи до 58.9 б.т., при ръст от 2.3% спрямо м. април 2023 г. Индексът STOXX All Europe 800, включващ най-големите компании в Източна и Западна Европа, спадна с -3.1% за същия период и достигна до 154.2 б.т.

Графика 14. STOXX

Забележка: STOXX Balkan TMI заменя STOXX Sub Balkan TMI, като наличните данни са от месец юли 2018 г.

Фактори с влияние на световните финансови пазари

В края на м. май 2023 г., курсът на акциите на щатските пазари бе с разнопосочна динамика, като индексите S&P 500 и Nasdaq завършиха нагоре, докато Dow Jones завърши надолу.

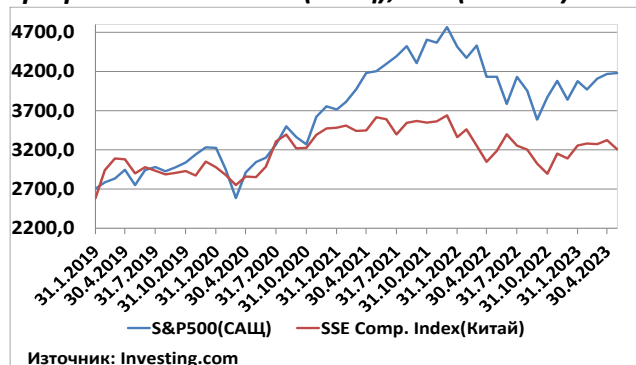
В началото на м. май Федералният резерв на САЩ (ФЕД) повиши основния лихвен процент с 0.25 пр.п. до 5.25%, като това е десетото му поредно увеличение.

Председателят на ФЕД, Джей Пауъл, посочи, че скоро може да спре затягането на паричната политика. Скорошната разпродажба на банкови акции може да доведе до ограничени кредитни условия за домакинствата и предприятията, което би натежало върху икономическата активност и пазара на труда.

Финансови пазари

Индексът Standard & Poor's (S&P) 500 се повиши с 0.3% през м. май 2023 г. спрямо предходния месец, докато китайският индекс на Шанхайската фондова борса (SSE Composite) спадна с -3.6% за същия период.

Графика 15. S&P 500 (САЩ), SSE (Китай)

Борсово търгувани фондове

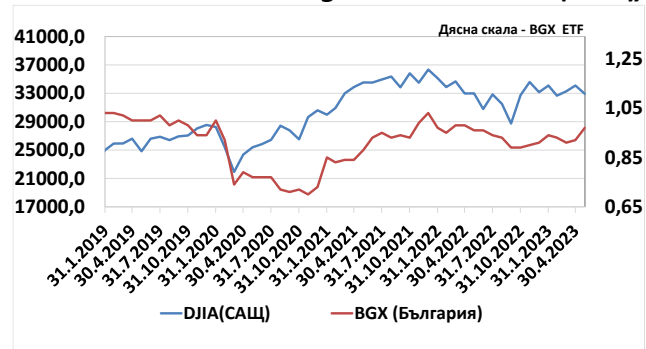
През м. май 2023 г., курсът на акциите на повечето азиатските пазари се понижи вследствие несигурността за тавана на дълга на САЩ и опасенията за икономическото възстановяване на Китай.

В края на м. май 2023 г., Dow Jones Industrial Average (DJIA) спадна с -3.5% спрямо предходния месец.

Expat Bulgaria SOFIX UCITS ETF (BGX) се повиши с 5.4% до 0.97 лв. за същия период.

Дирекция „Анализи, жалби и реструктуриране“

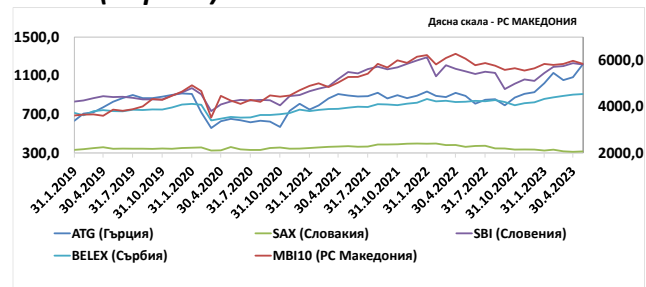
Графика 16. BGX (България), Dow Jones Industrial Average (САЩ)

Управляваните от Expat Asset Management фондове следват представянето на няколко индекса чрез пълното физическо репликиране.

В края на м. май 2023 г., Expat Greece ASE UCITS ETF се увеличи с 12.3% спрямо м. април. Expat Macedonia MBI10 UCITS ETF намалю с -2.2% за същия период. През м. май 2023 г., Expat Slovakia SAX UCITS ETF се повиши с 1.2% спрямо предходния месец. Expat Slovenia SBI UCITS ETF спадна с -1.1% за същия период. През м. май 2023 г., Expat Serbia BELEX UCITS ETF нарасна с 0.7% спрямо предходния месец.

Графика 17. ATG (Гърция), MBI10 (РС Македония), SAX (Словакия), SBI (Словения), BELEX (Сърбия)

Деривати - базови активи

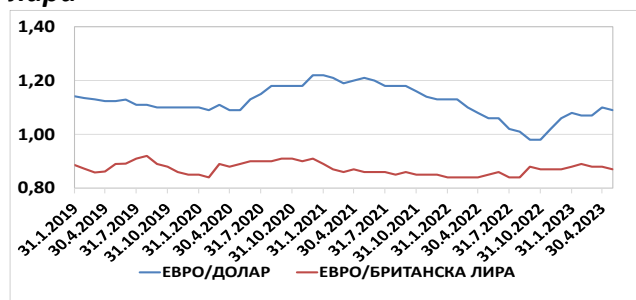
Валуты

През м. май 2023 г., европейската валута се повиши спрямо щатския долар вследствие опасенията за тавана на дълга в САЩ. В рамките на периода, курсът евро/ щ. долар се движи в диапазона 1.069-1.099 щ. долара за евро, при средномесечна цена от 1.09 щ. долара за евро.

За същия период, британската лира поскъпна спрямо еврото. Курсът евро/ паунд

се движи в диапазона 0.859-0.882, при средномесечна цена от 0.87 паунда за евро.

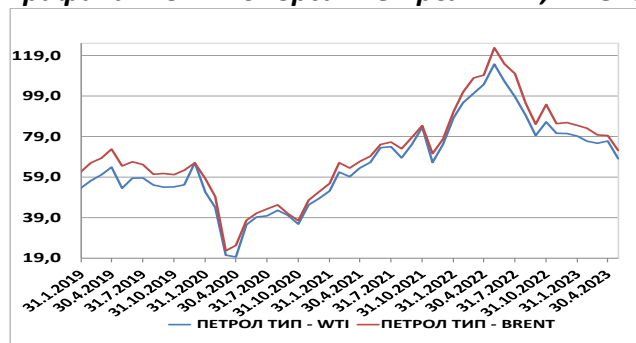
Графика 18. Евро/Долар; Евро/ Британска лира

Суровини

През м. май 2023 г., фючърсите на петрола се понижиха. Основно влияние оказаха опасенията относно възстановяването на световната икономика и перспективите за търсенето на петрол. В края на периода, фючърсите на West Texas Intermediate (WTI) спаднаха до 68.1 щ. долара за барел, а фючърсите на Brent намаляха до 72.1 щ. долара за барел. Спрямо предходния месец, фючърсите на WTI спаднаха с -11.3%, а фючърсите на Brent с -9.3%.

Графика 19. Фючърси петрол WTI, Brent

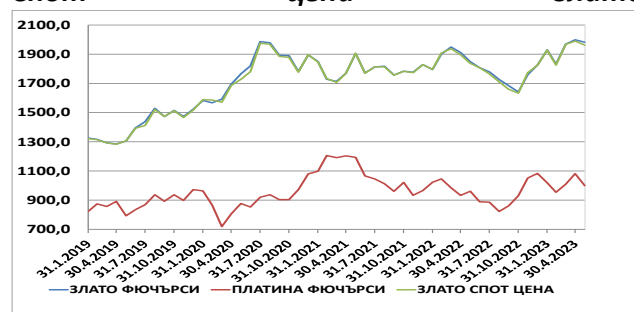

През м. май 2023 г., фючърсната цена на златото се понижиха, като затвори на 1982.1 щ. долара за унция. Спрямо предходния месец, цената на златото намалю с -0.9%, вероятно вследствие на период на консолидация за американския долар, поради позитивни данни за икономиката на страната.

Фючърсната цена на платината намалю до 999 щ. долара за унция, при спад от -7.6% за същия период.

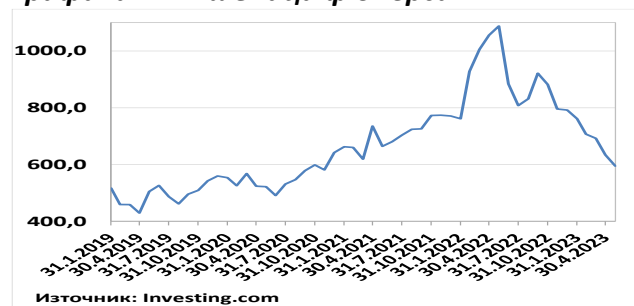
Спот цената на златото се понижиха, като в края на м. май 2023 г. затвори на ниво от 1962.3 щ. долара за унция. Спрямо предходния месец, цената на златото намалю с -1.4%.

Графика 20. Фючърси злато, платина. Спот цена злато

През м. май 2023 г., фючърсната цена на пшеницата спадна, като затвори с намаление от -6.2%, на 594.3 щ. долара за тон.

Графика 21. Пшеница фючърси

Кредитен рейтинг

Показаният кредитен рейтинг е с цел представяне на независимо мнение по отношение кредитния риск на даден емитент на дълг и оценка на желанието и способността му да обслужва изцяло и навреме своите изискуеми плащания по дълга.

Промяна кредитен рейтинг на дадена страна отразява промяна в перспективата на агенцията за кредитен рейтинг „Moody’s“ за същата.

СТРАНА	КРЕДИТЕН РЕЙТИНГ	КОМЕНТАР
Италия	Baa3 Negative	Без промяна
Румъния	Baa3 Stable	Без промяна
Индонезия	Baa2 Stable	Без промяна
Чехия	Aa3 Negative	Без промяна

Резултатите за кредитно въздействие (CIS) на Moody's Investors Service ESG (екологични, социални и управленски фактори) отразяват въздействието на съображенията за ESG върху рейтинга на емитента или негови транзакции. CIS показва въздействието на ESG факторите върху кредитните дейности на емитента, които са съществени за неговия рейтинг. Резултатът се оценява по асиметрична петобална скала при която: 1 е положителна, 2 е от неутрална до ниска, 3 е умерено отрицателна, 4 е силно отрицателна и 5 е изключително силно отрицателна.

Резултати за кредитно въздействие (CIS) на Moody's Investors Service

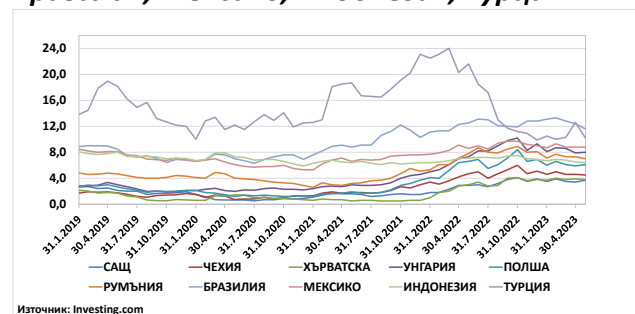
СТРАНА	ESG РЕЙТИНГ
САЩ	CIS-2 Neutral-to-Low
Чехия	CIS-2 Neutral-to-Low
Унгария	CIS-3 Moderately Negative
Полша	CIS-2 Neutral-to-Low
Румъния	CIS-3 Moderately Negative
Хърватия	CIS-2 Neutral-to-Low
Турция	CIS-4 Highly Negative
Бразилия	CIS-3 Moderately Negative
Мексико	CIS-3 Moderately Negative
Индонезия	CIS-3 Moderately Negative

Източник: Moody's

С най-високи положителни оценки (CIS-2) са САЩ, Чехия, Полша и Хърватия. С най-ниска отрицателна оценка (CIS-4) е Турция.

Разгледаните държавни ценни книжа (ДЦК) се приемат за показател, отразяващ способността на държавите да привличат заемни средства на база степента на развитие на икономиките им и в зависимост от кредитния им рейтинг.

Графика 22. 10 год. ДЦК: САЩ, Чехия, Хърватска, Унгария, Полша, Румъния, Бразилия, Мексико, Индонезия, Турция

През м. май 2023 г., лихвата по ДЦК на Бразилия се понижи до 11.6% от 12.4%, а на Турция до 10.2% от 12.6%. Спрямо м. април, промяната в доходността на бразилските ДЦК е -6.5%, а на турските ДЦК е -19.1%.

§ Използвани са статистически данни, налични до 20.6.2023 г. включително. Източници: ЕЦБ, tradingeconomics.com, investing.com, Bloomberg и др.

* Информацията за БВП по страни не е актуализирана, поради липса на изчерпателни данни.

Бележка: Във връзка с намаляването на забелеваемостта и смъртността от Covid-19, големите световни информационни агенции прекратиха събирането и публикуването на данни. В резултат на това, Прегледът на международната среда вече не предоставя информация за разпространението на вируса.